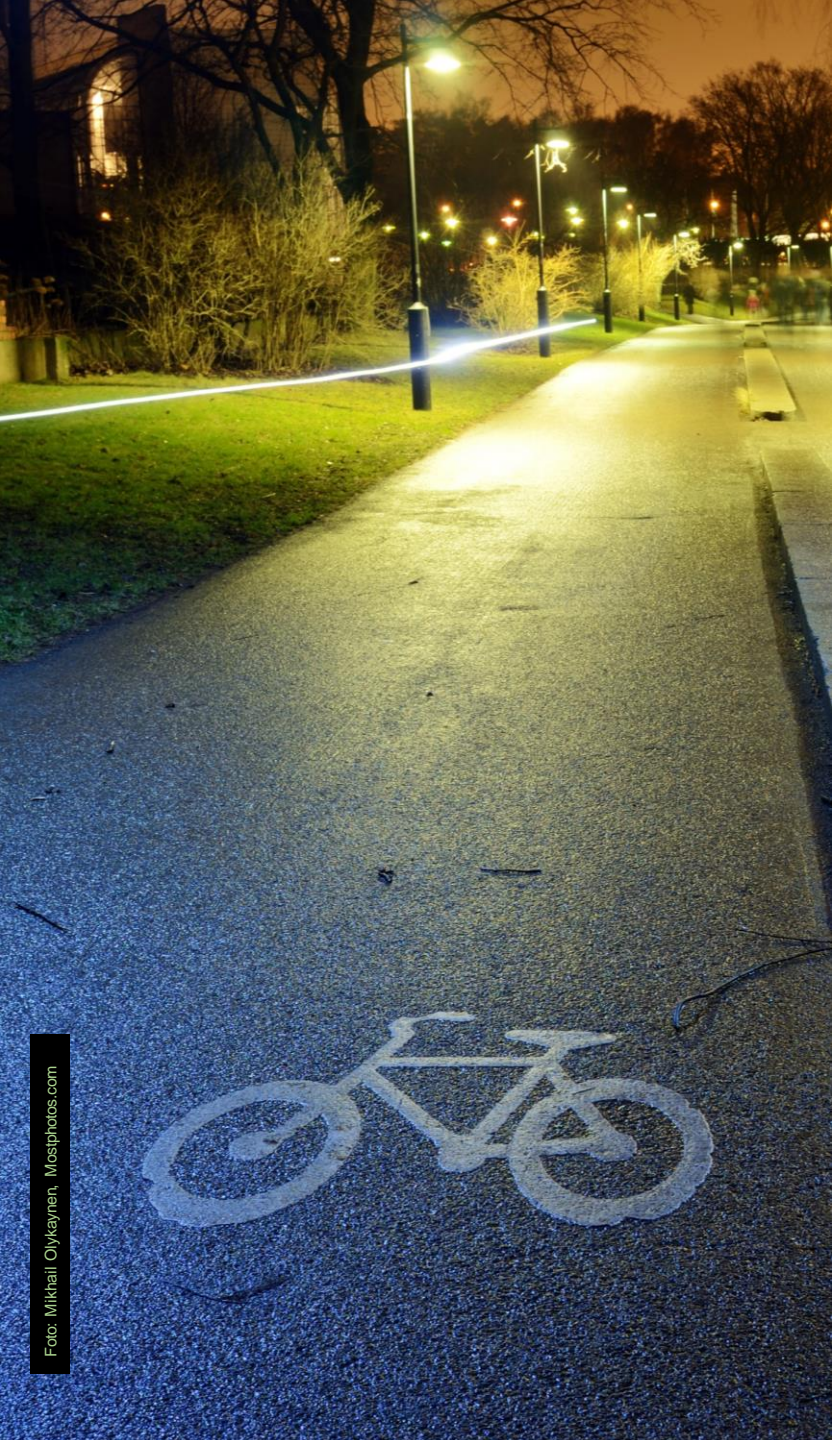

CYKELSTÖLDER – ETT SAMHÄLLSPROBLEM

- Cykelcentrum webinarium

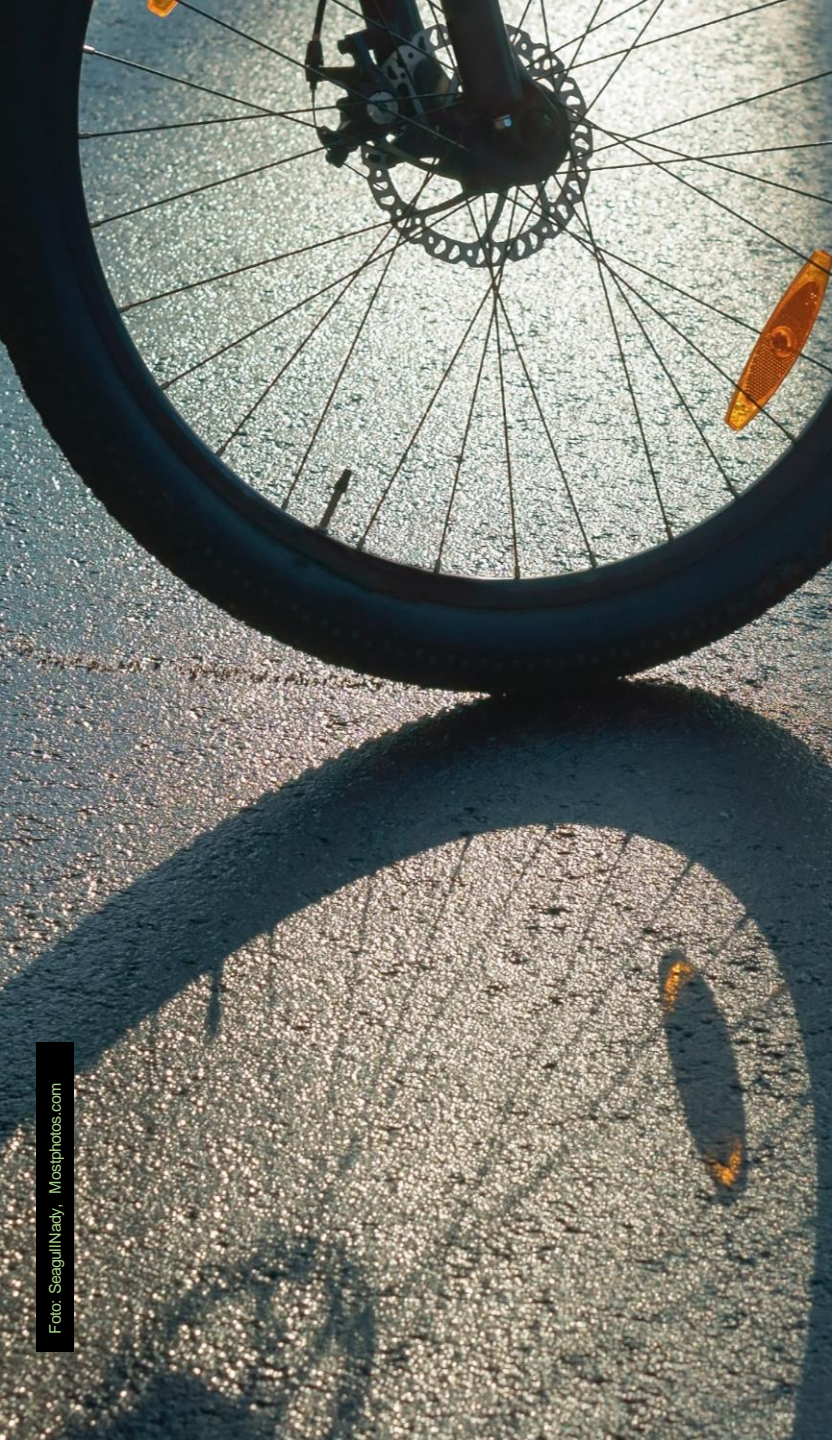
Jones Karlström bitr. föreståndare

2023-10-04

PROGRAM

- **Introduktion.** Jones Karlström bitr. föreståndare Cykelcentrum och utredare på VTI.
- **Cykelstölder – problemets omfattning och möjliga vägar framåt.** Johan Egeskog och Magnus Karemyr, VTI
- **Operation låsning.** Erika Olsson, Branschrådet för minskade cykelstölder och bättre cykelparkeringar och Folksam.
- **Gemensam frågestund**
- **Eftersnack**

CYKELCENTRUM: STRATEGISKA PROJEKT

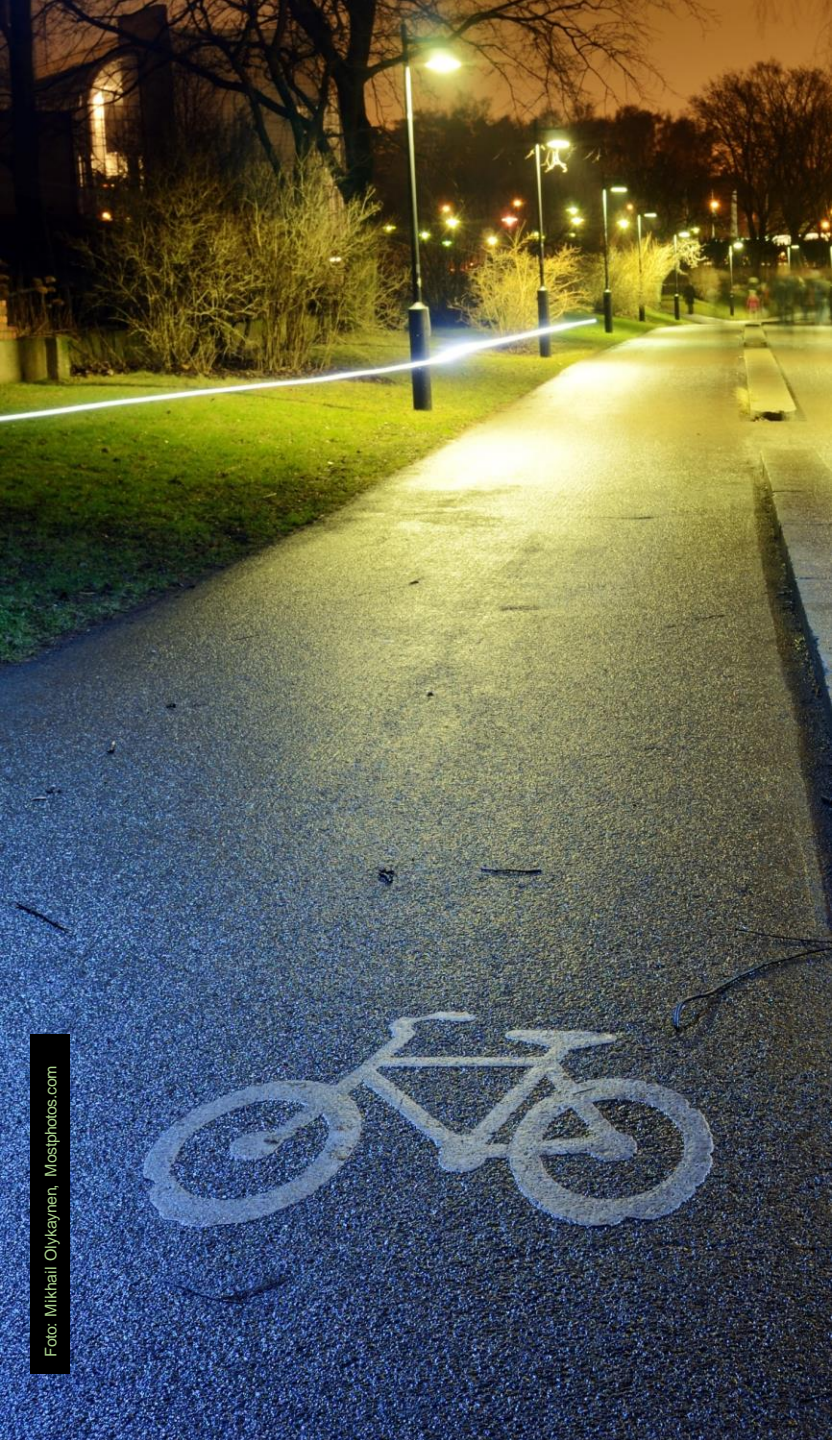
- Tekniska resurser för forskning om cykling: en översikt av resurser i Sverige. VTI notat 192019. [Tekniska resurser](#).
- En förstudie av godscykeln och dess användningsområde: en historisk hybrid och framtida möjlighet för ett hållbart distributionssystem i våra städer. VTI rapport 1032. [Godscykeln](#).
- Cykelturism: en litteratursammanställning och omvärldsanalys. VTI rapport 1014. [Cykelturism](#).
- Cycling in rural areas: an overview of national and international literature. VTI rapport 1124A. [Cykling på landsbygd](#).
- Cyklingens koppling till Agenda 2030: systemtänkande i transportsektorn. VTI rapport 1130. [Cykling och Agenda 2030](#).
- Cykeln som möjliggörare: En kunskapsöversikt kring förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att cykla. VTI rapport 1179. [Cykeln som möjliggörare](#).

Cykelstölder

Problemets omfattning och möjliga vägar framåt

Seminarium 2023-10-05

Johan Egeskog
Magnus Karemyr

Syfte med projektet

- Skapa en kunskapsgrund via:
 - Kartläggning av viktiga aktörer
 - Sammanställning av tillgänglig litteratur
 - Inhämta och analysera tillgängliga data
 - Söka svar på hur risken för cykelstölder påverkar val av färdmedel

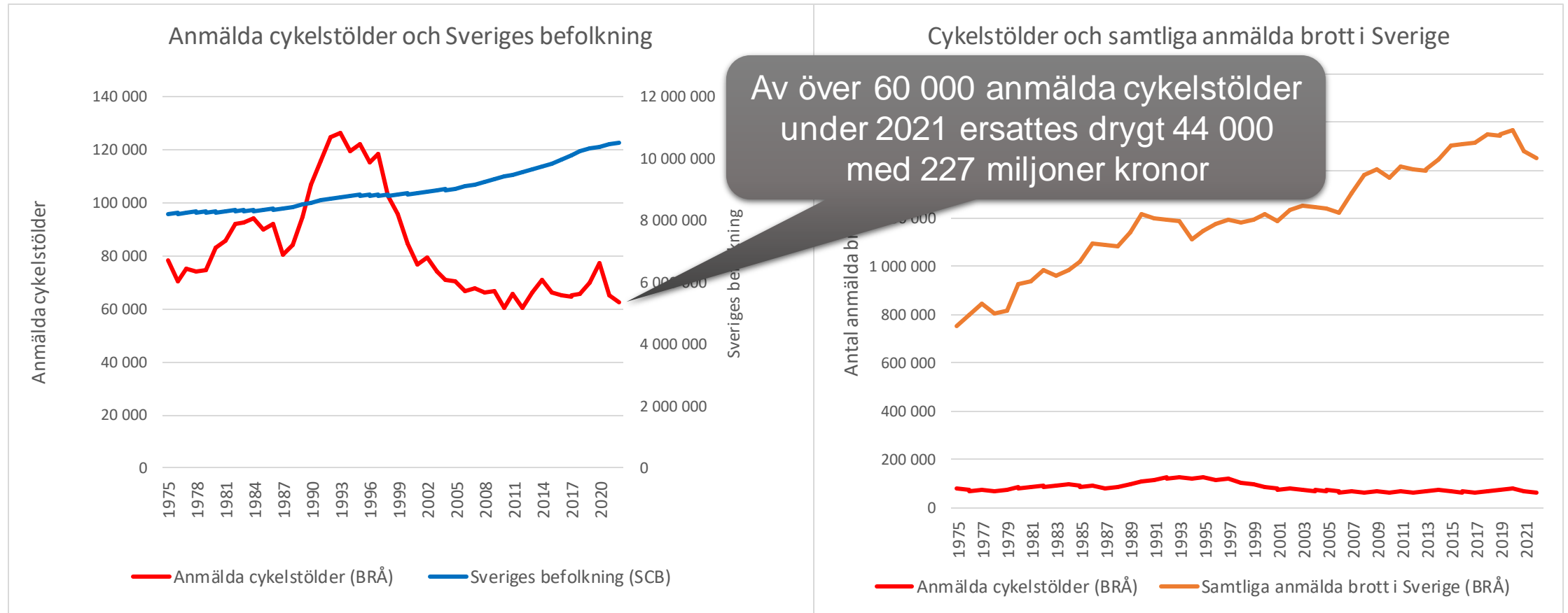

Teoretisk bakgrund

- Några exempel på teorier kopplat till brottslighet
 - Routine activity theory
 - Rational choice theory
 - Crime pattern theory
- Motiverad gärningsperson
- Mängden möjliga offer/objekt
- Platsens egenskaper och avsaknad av avskräckande faktorer / låg risk att åka fast

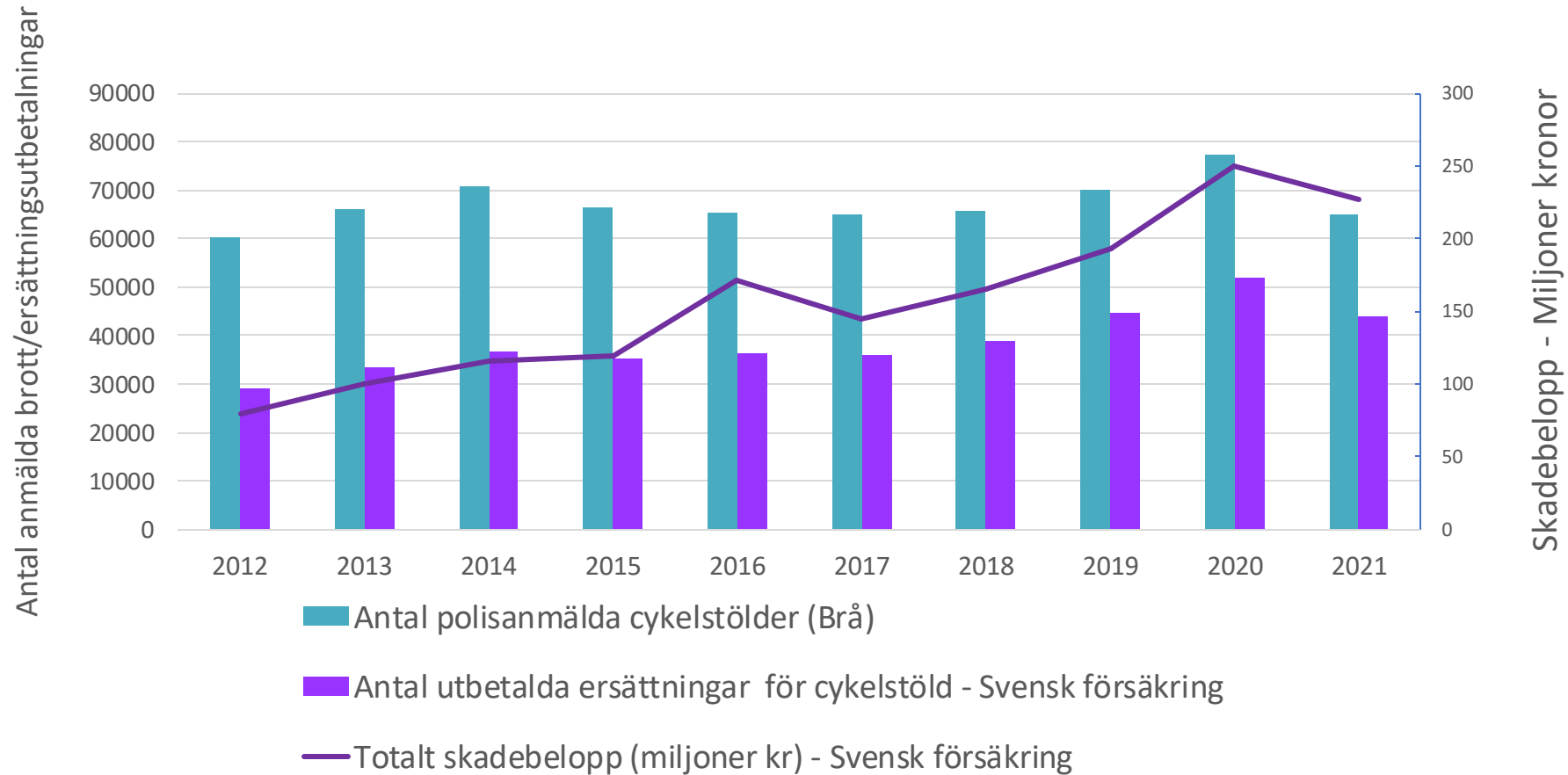
- Brott flyttas till en annan plats?

Anmälda cykelstölder, andra brott och Sveriges befolkning

Försäkringsbolagens utbetalningar vid cykelstölder

Anmälda cykelstölder och skadeanmälningar till försäkringsbolagen

Källa: Anmälda cykelstölder (Brå, 2023a) och antal utbetalningar från försäkringsbolagen vid stöld (Svensk försäkring, 2023)

Stort mörkertal för cykelstölder

- Låg tilltro till att Polisen kommer göra något åt saken
- Ekonomiska incitament att polisanmäla sjunker med cykelns ålder
 - Lönar sig inte att anmäla en äldre cykel stulen

Faktiskt antal cykelstölder per år?

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) gör årligen en enkätstudie:

Nationella trygghetsundersökningen (NTU)

Fick du eller någon annan i ditt hushåll någon cykel stulen under förra året?

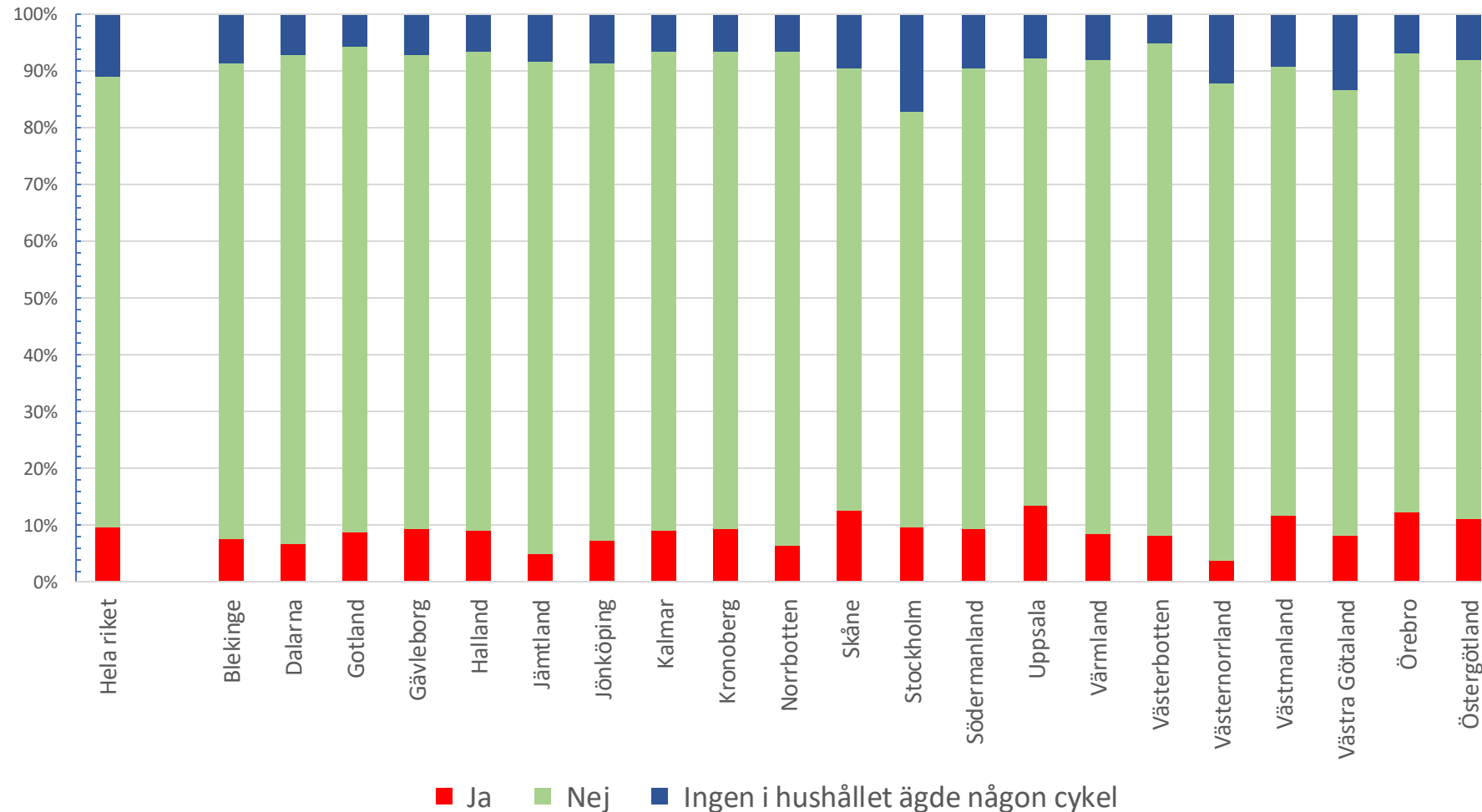
- Ja, antal gånger _____
- Nej
- Ingen i hushållet ägde någon cykel under förra året

(BRÅ, 2022a)

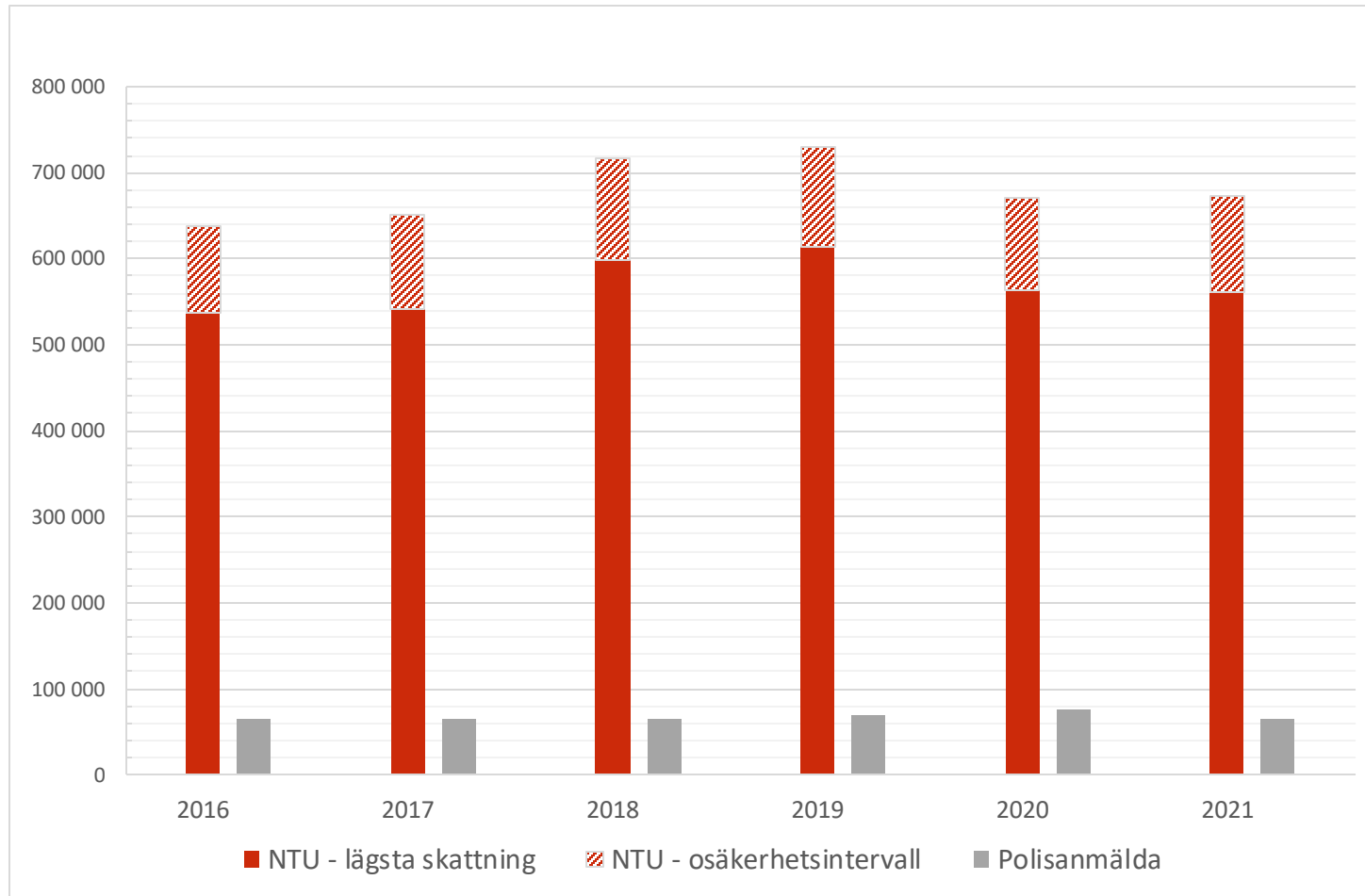
Foto Louis Lo, Unsplash

Andelen hushåll (%) som i NTU uppger sig ha ägt cykel och utsatts för cykelstöld (medelvärden för åren 2016–2021)

Antal cykelstölder

Polisanmälningar och enligt NTU

Frågan i NTU:

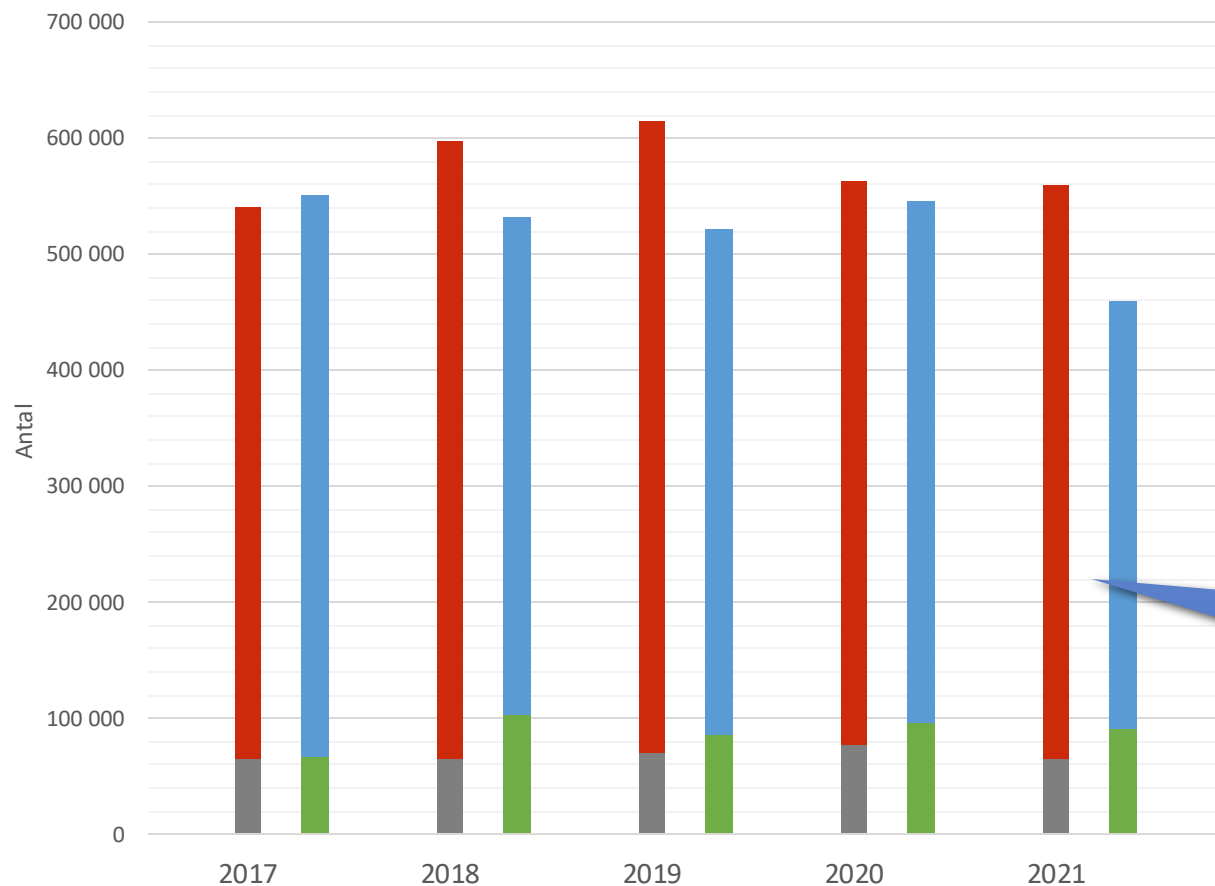
Fick du eller någon annan i ditt hushåll någon cykel stulen under förra året?

- Ja, antal gånger _____
- Nej
- Ingen i hushållet ägde någon cykel under förra året

Drabbade hushåll Upprepad utsatthet	2020	2021
1 gång	75,4 %	73,4 %
2-3 gånger	22,2 %	24,2 %
4 gånger eller fler	2,4 %	2,4 %

Källa: BRÅ anmälda brott och egen statistikbeställning från BRÅ 2023.
Skattat antal cykelstölder baserat på skattat antal upprepad utsatthet bland hushållen.

Cykelstölder och import/export av cyklar i Sverige

- Sålda vanliga cyklar*
- Sålda elcyklar*
- Mörkertal enligt data från NTU - lägsta skattning
- Polisanmälda cykelstölder

*Uppskattning genom siffror på import och export av cyklar enligt Cykelbranschen. Ej exakt siffra.

Uppskattningsvis grovt sett lika många stölder som importerade cyklar per år!

Omkring 500 000 cykelstölder som inte polisanmäls, varje år!

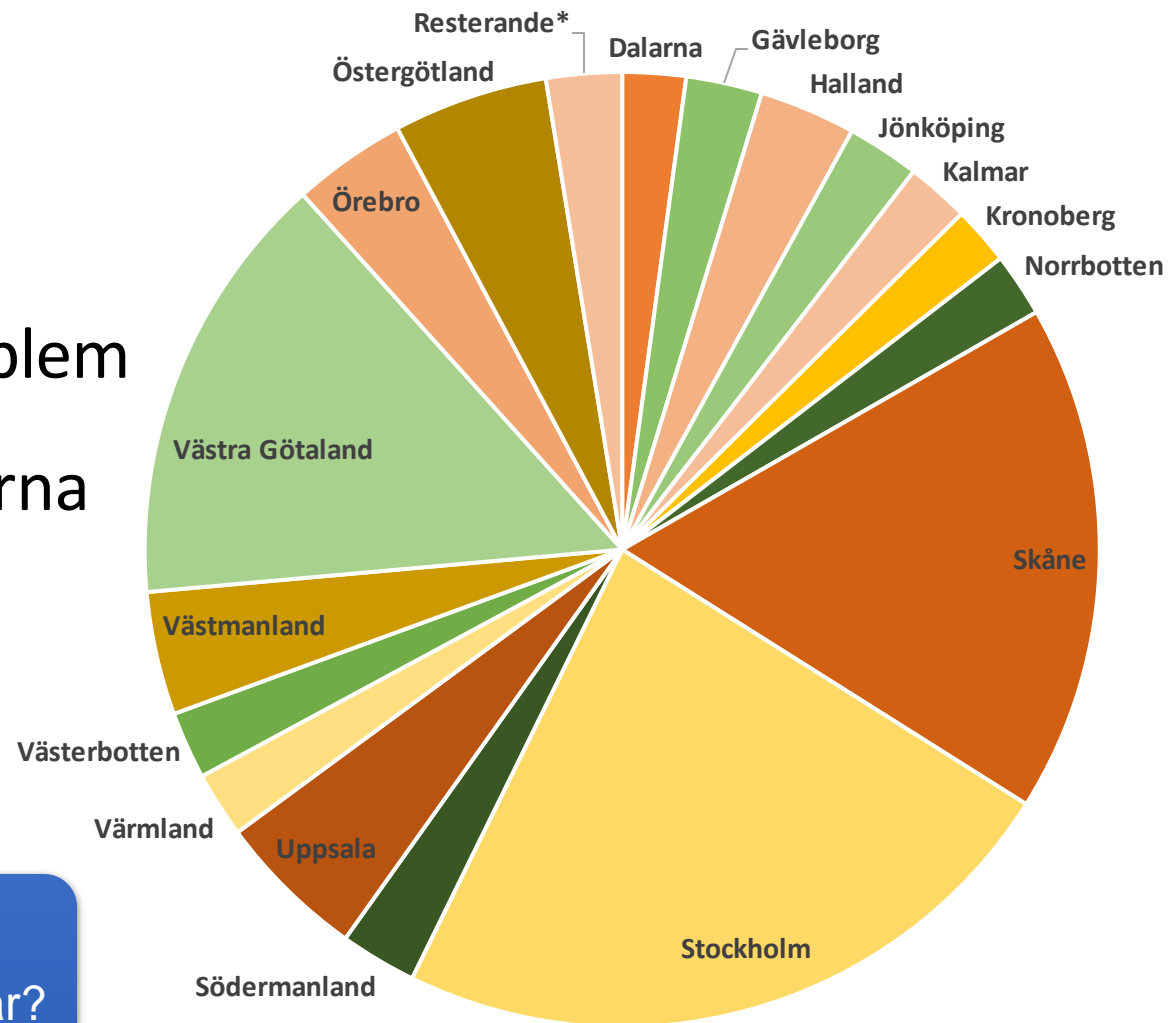
Var sker stölder? Geografisk fördelning

Cykelstölder – ett nationellt problem

- Flest stölder i storstadsregionerna

Fler människor i
storstäderna.

Men sker det fler
stölder per person där?

Källa: NTU 2016–2021. Statistikbeställning från BRÅ, 2023

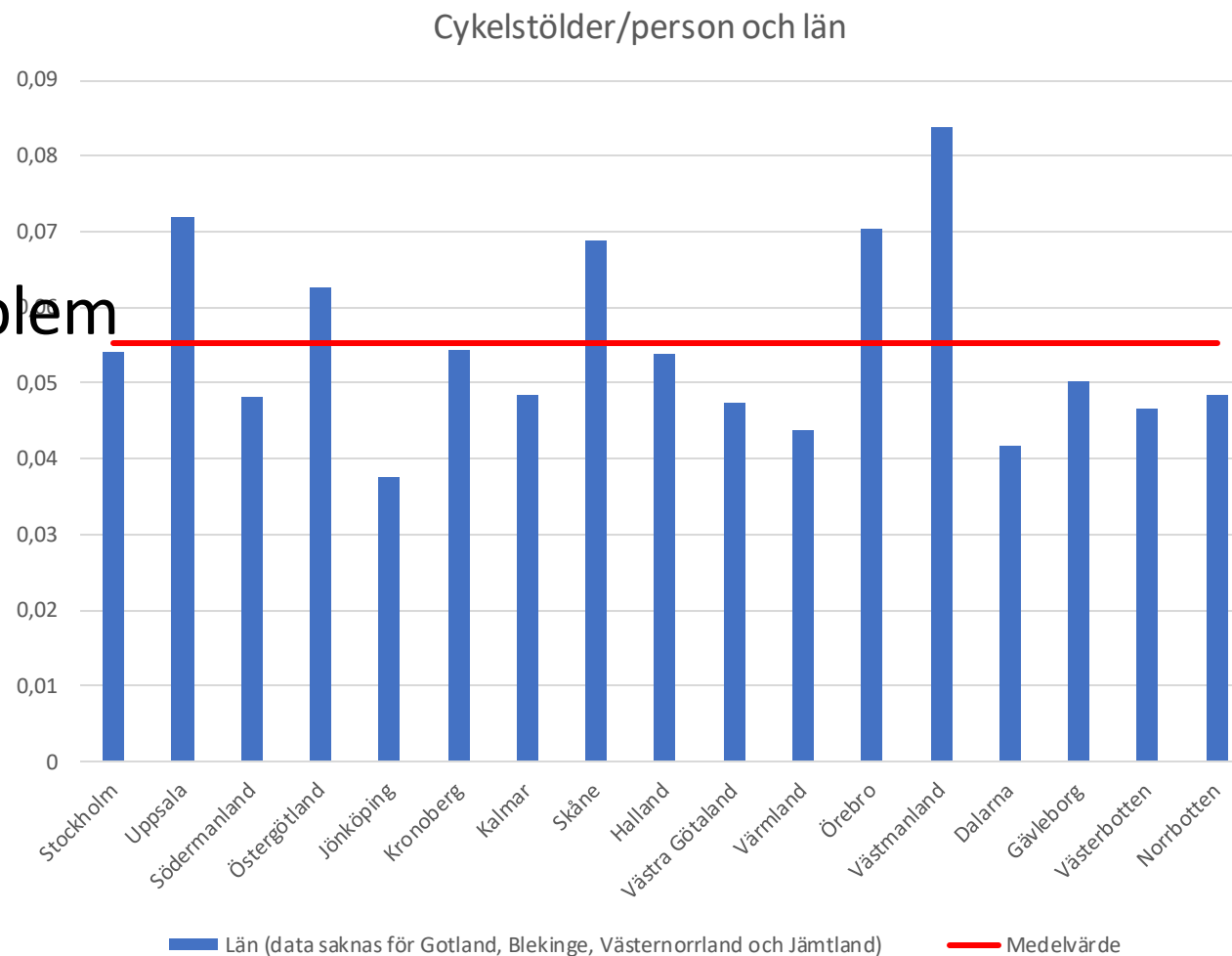
Var sker stölder?

Geografisk fördelning

Cykelstölder – ett nationellt problem

- Sett per person och län berättar en annan historia

Det här behöver vi studera närmare!

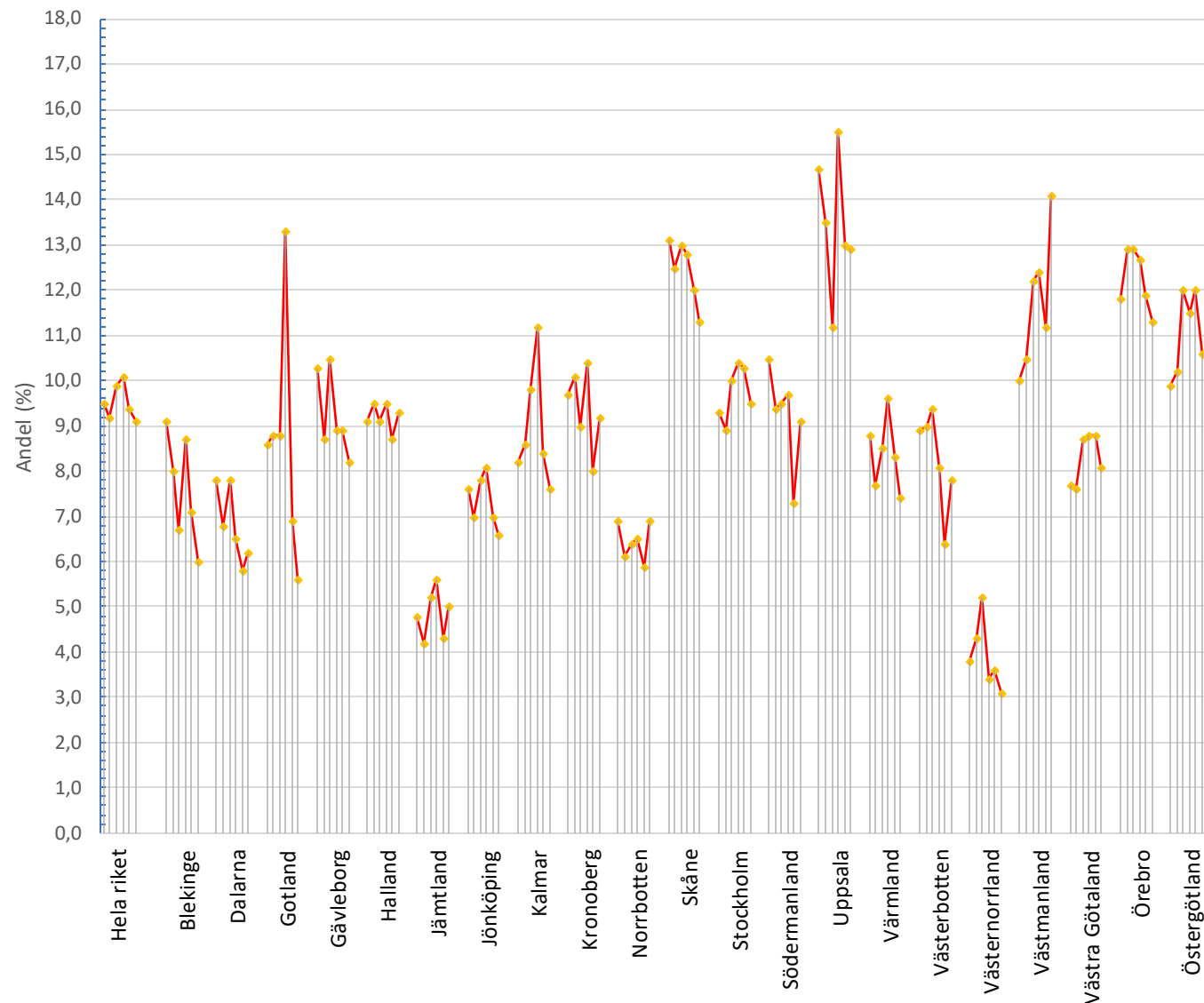
Källor: NTU 2016–2021, Statistikbeställning från BRÅ, 2023
Folkmängd 2021 från SCB

Var sker stölder? Geografisk fördelning

Cykelstölder – ett nationellt problem

- NTU: Andel hushåll per län som anger att de fått en cykel stulen mellan 2016 och 2021

Det här behöver vi studera närmare!

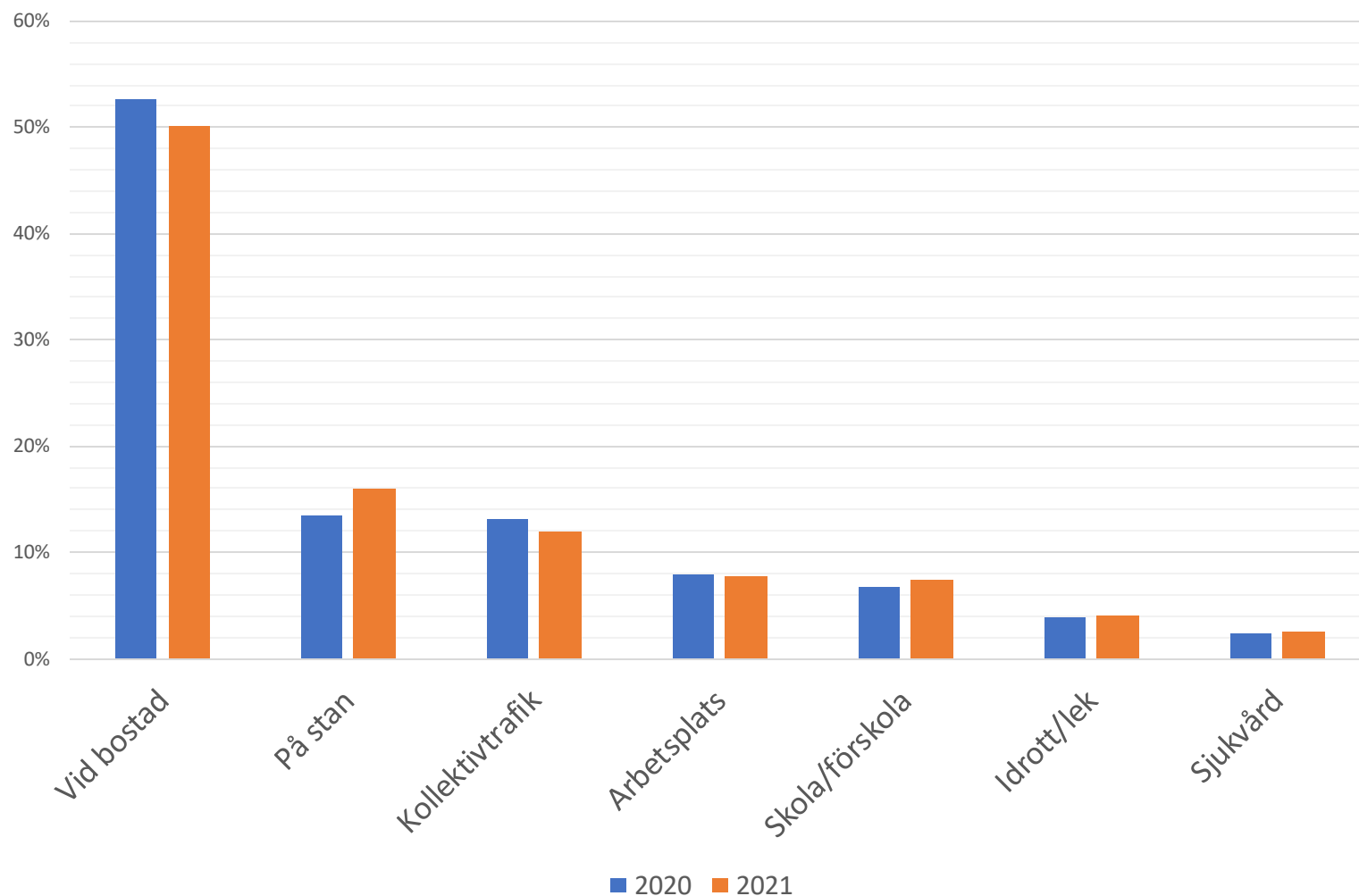

Källa: NTU 2016–2021, Statistikbeställning från BRÅ, 2023

Var sker stölder? Rapporterad plats

Hur betar vi oss
hemmavid?

- Känner vi oss "säkra" när vi kommer hem?
- Är det för det är här cykeln oftast står?

Källa: Resultat från ordsökning på platser i Folksams anmälningsdatabas
Även SSF/Demoskop(2022) visar på att 51% av stölderna sker hemma

Vem drabbas?

Ensamstående med barn i flerfamiljshus:

Det måste vara enkelt att låsa in cykeln, i bra förråd.

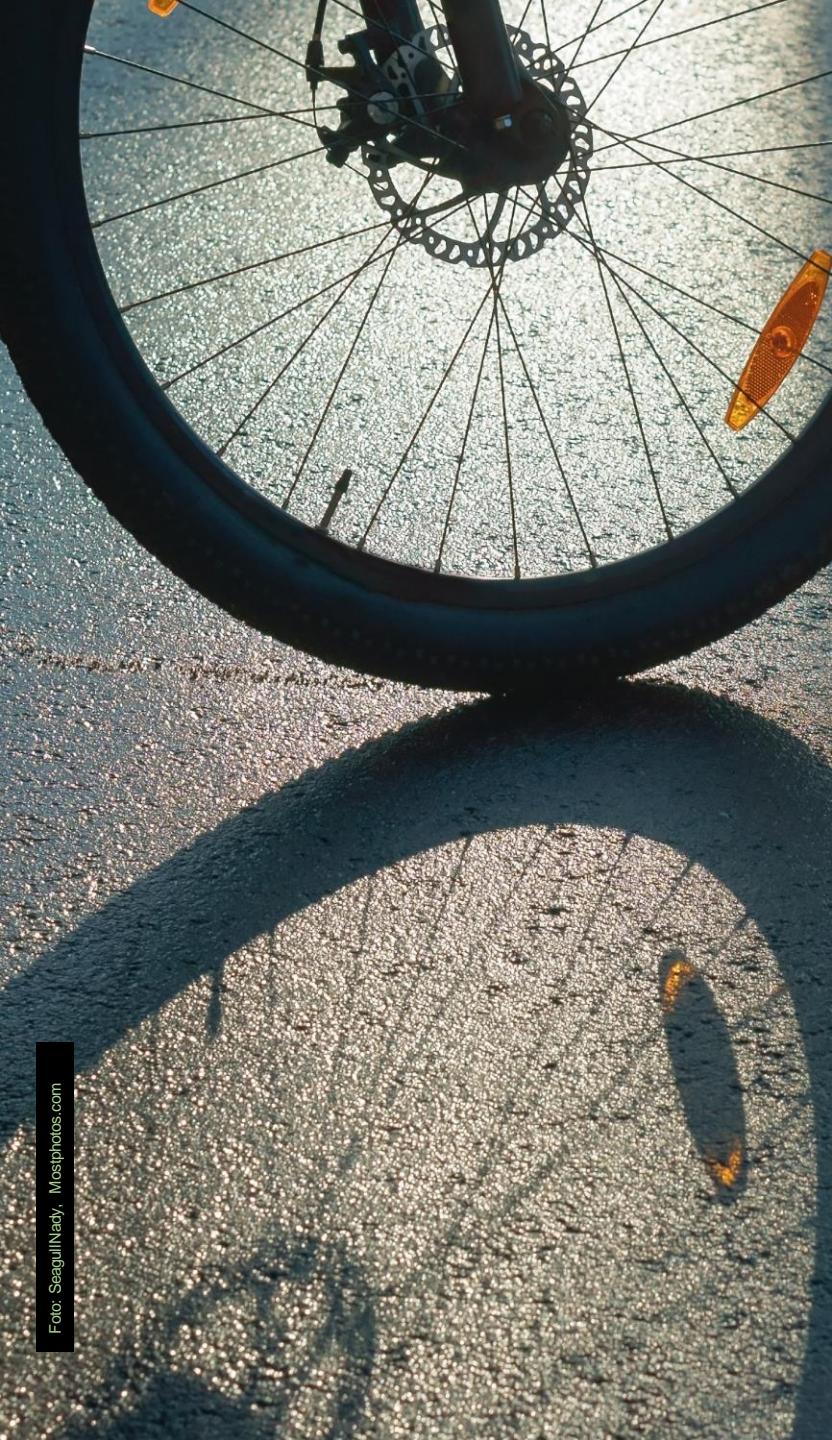
		Andel av hushållen, hela Sverige (%)					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Totalt	16-84 år	10,7	10,3	11,1	11,4	10,5	10,3
Familjetyp	Sammanboende utan barn	8,1	7,4	8,3	8,7	8,7	7,6
	Sammanboende med barn	12,6	12,5	13,5	13,0	12,3	11,9
	Ensamstående utan barn	11,0	10,7	11,5	12,1	10,5	10,8
	Ensamstående med barn	17,9	19,6	18,4	19,7	17,2	17,4
Bostadstyp	Småhus	7,5	7,2	7,9	8,2	7,2	6,5
	Flerfamiljshus	13,7	13,4	14,3	14,8	13,9	13,9

Källa: NTU – Självrapporterad utsatthet för cykelstöld bland hushåll som äger minst en cykel

Vem är tjuven?

- Finns inte belagt i forskningen
- Berättelser från Polisen och i media
 - Missbrukare
 - ”Professionella tjuvar”
 - Ovanligt med stöldligor
- Brottligheten är primärt av lokal karaktär
 - De flesta stulna cyklarna omsätts i närområdet

Hur löser vi problemet?

De flesta källorna pratar om att det krävs ett helhetsgrepp!

Så hur kan ett helhetsgrepp se ut?

Förebygga – Kunskap och normer

Sprida kunskap om hur man låser cykeln på rätt sätt

- Låsa fast i cykelställ eller föremål
- Parkera på en plats med insyn
- Använd godkända lås som inte enkelt kan forceras
- Din cykel är inte säker hemma i trädgården!

Förebygga – Åre, ett exempel

2020: exklusiva cyklar stjäls

- 21 stöldtillfällen, värde 1 000 000 SEK

Informationskampanj
Polis, kommun och media i samarbete

- lappar på cyklar, möten och TV

2021:

- 3 stöldtillfällen, värde 100 000 SEK

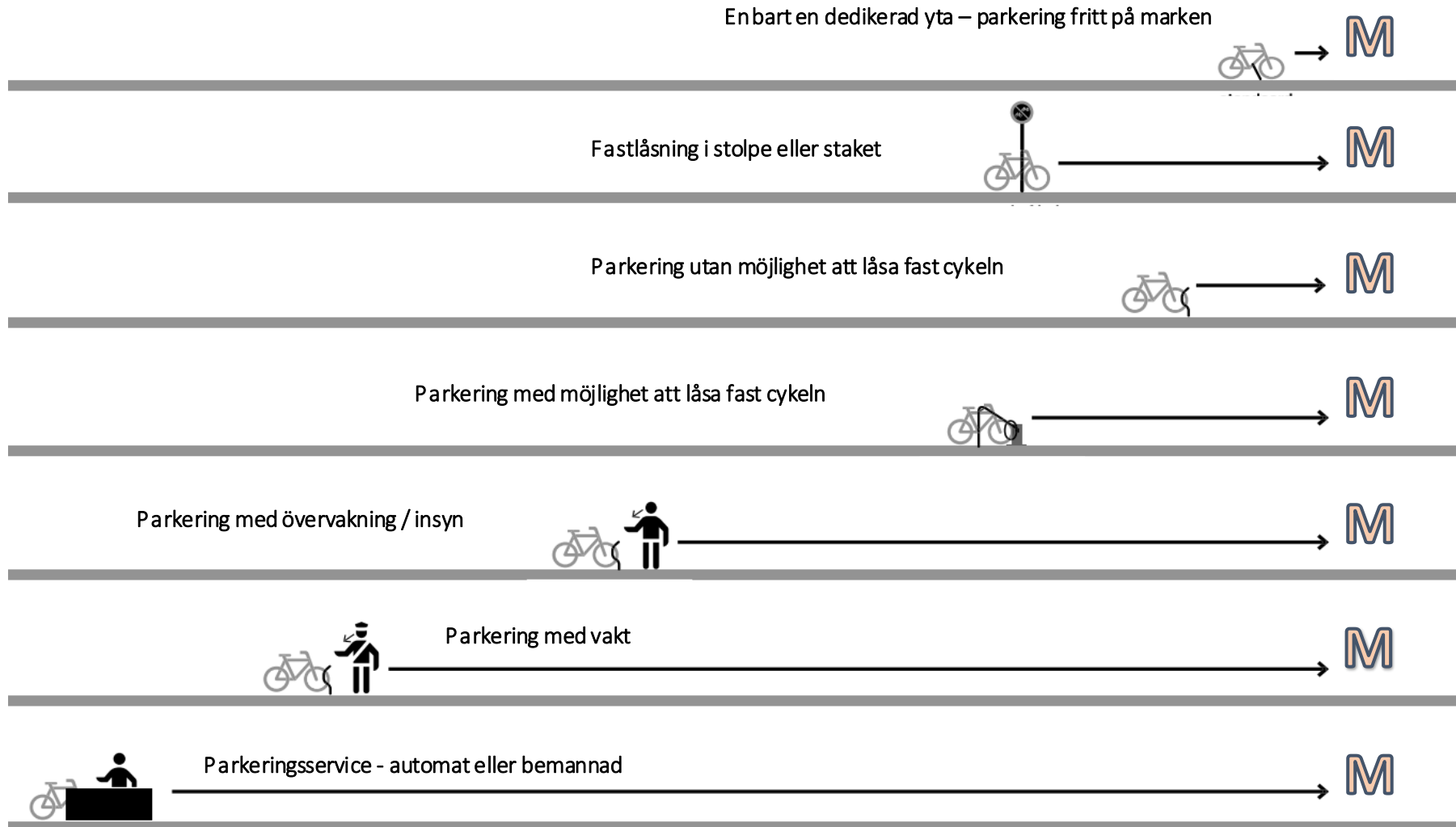

Foto: Anze Furlan, Mosiphot.com

Förebygga – bättre cykelparkeringar

- Möjlighet att låsa fast cykeln – ett grundläggande krav!
- Stort empiriskt stöd för fenomenet ”Build it and they will come”
- Cykelparkering har potential att öka efterfrågan både för både cykling och kollektivtrafik
 - Ökat upptagningsområde och minskat behov av matartrafik i kollektivtrafiken (Heinen & Buehler, 2019)
- Olika typer av cykelparkeringar för olika typer av destinationer
- Tillräcklig kapacitet!
- Myndigheter, företagare och andra verksamheter kan hjälpa till att driva frågan

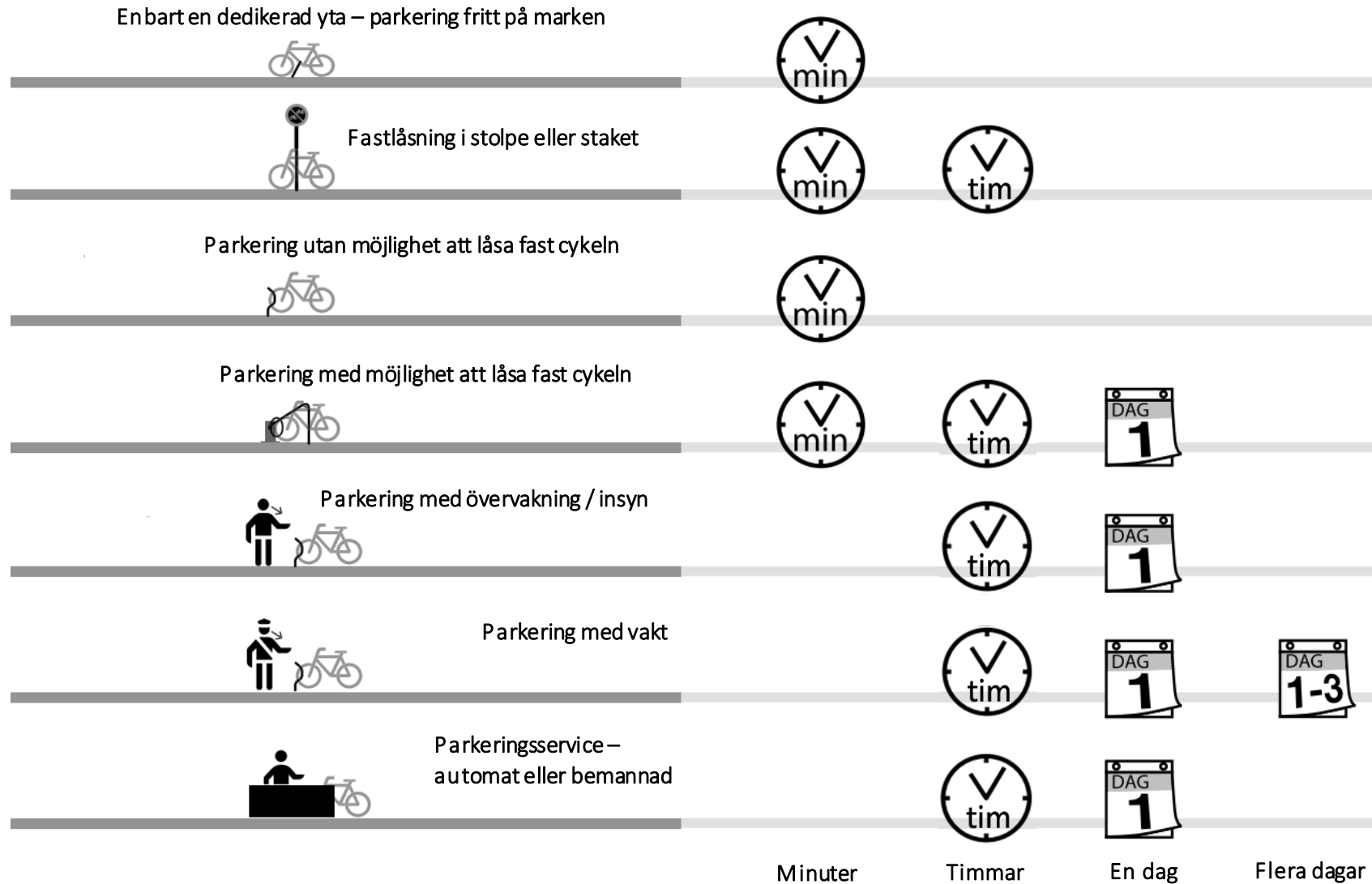
Avstånd till cykelparkering beroende på servicenivå

Resultat från studie i Utrecht
(Dolte Stedenbouw, 2010)

Figur översatt från:
https://www.fietsberaad.nl/CR/OWFietsberaad/media/Kennis/Bestanden/Dolte_voorhetweb.pdf?ext=.pdf

Olika servicenivå baserat på parkeringstid

Resultat från studie i Utrecht
(Dolte Stedenbouw, 2010)

Figur översatt från:
https://www.fietsberaad.nl/CR/OWFietsberaad/media/Kennis/Bestanden/Dolte_voorhetweb.pdf?ext=.pdf

Bike&Ride Malmö C

Ett exempel – Bike & Ride, Malmö

Startat 2012

Tre stationer, 4 400 gratis platser,
1000 platser i låst utrymme

- Café
- Cykelbutik, verkstad, pump
- Toaletter, pendelinformation
- Kameraövervakning, vakter

Efterfrågan - Häleri – Handla ”i god tro”?

Undersökningsplikt gäller. Du kan inte handla ”i god tro”.

Bedöm situationen, inte personen.

Betala aldrig i förskott, använd dig av sajternas säkra betalningsalternativ.

Du riskerar åtal och böter eller i grova fall upp till sex års fängelse.

Kom ihåg att det
är du som är
marknaden.

Poliserna tipsar om att det är viktigt att ha koll på cykelns ramnummer

Här stoppar polisen cyklister i Uppsala – för att hitta stulna cyklar Foto: SVT/Helena Wrethe

Visa alla (2)

Här stoppar polisen cyklister i Uppsala – för att hitta stulna cyklar

UPPDATERAD 11 AUGUSTI 2022 PUBLICERAD 6 APRIL 2022

Häleri – förebyggande åtgärd

Göra det mer osäkert att "äga" en stulen cykel:

- Fler och bättre polisanmälningar ger mer heltäckande stöldregister
- Bättre möjlighet för polisen att kontrollera
- Kan detta ge avskräckande effekt på efterfrågan?

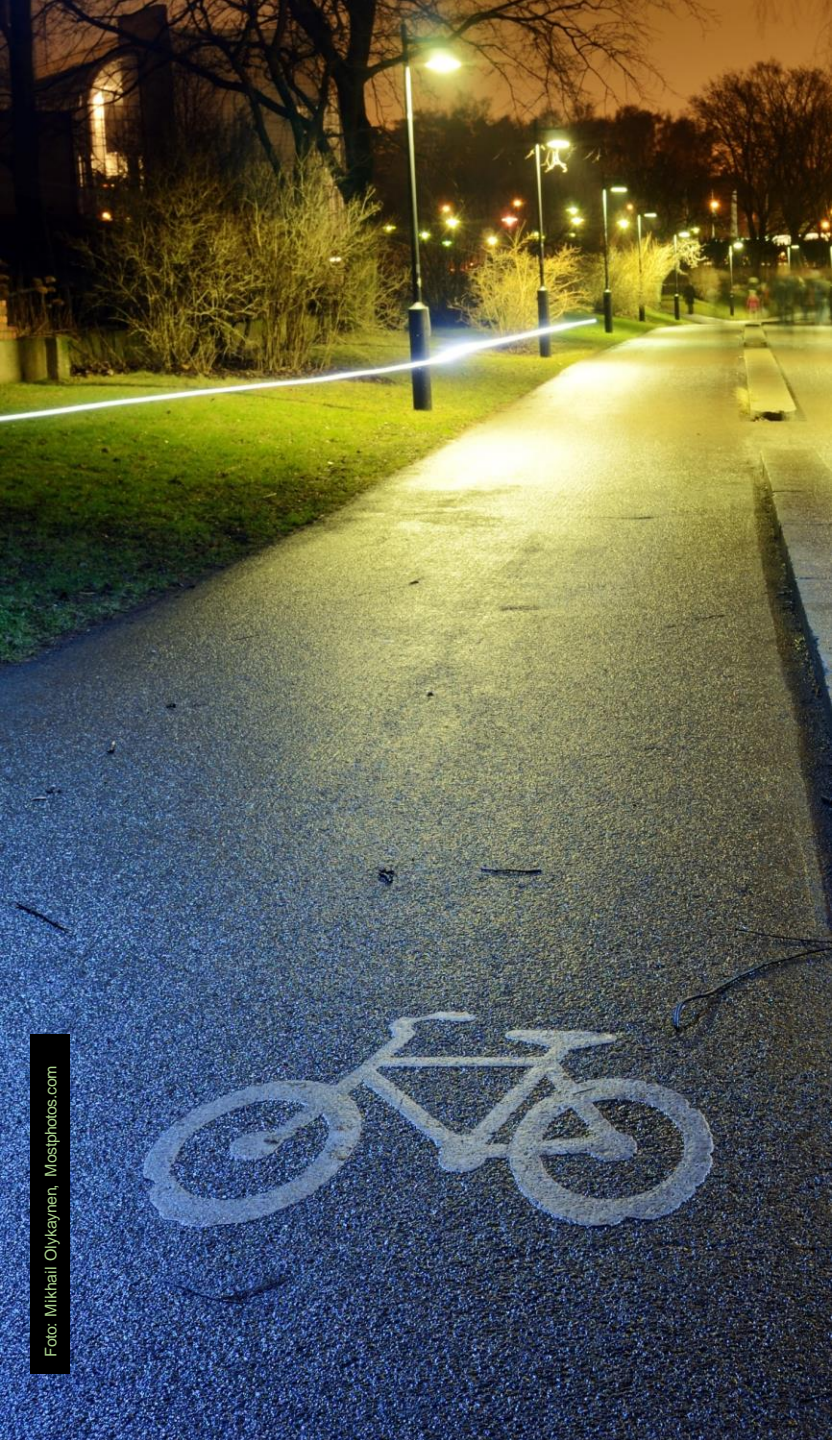

Foto: Mikhail Olykaynen, Mossphotos.com

Cykelregister

Kostar administrationen mer än nyttan?

Ett register kommer inte ensamt att vara lösningen – men det skulle kunna:

- Underlätta polisens arbete
- Underlätta för "ärliga" andrahandsköpare
- Göra det svårare att sälja stöldgods
- Möjliggöra koppling till köp och säljsajter (krav på ramnummer vid försäljning)

Vad skulle fungera i svensk kontext?

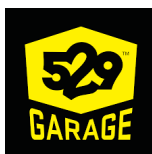
Cykelregister – 529 Garage

Cykelregister startat i Vancouver, Kanada

Cykelstölder minskat 40% mellan 2015 och 2021

- Gratis för cyklister
- Sökbart för alla
- Polisen kan publicera upphittade stulna cyklar
- Bred samverkan mellan aktörer i samhället
– kommun, skola, polis, företag, frivilligorganisationer

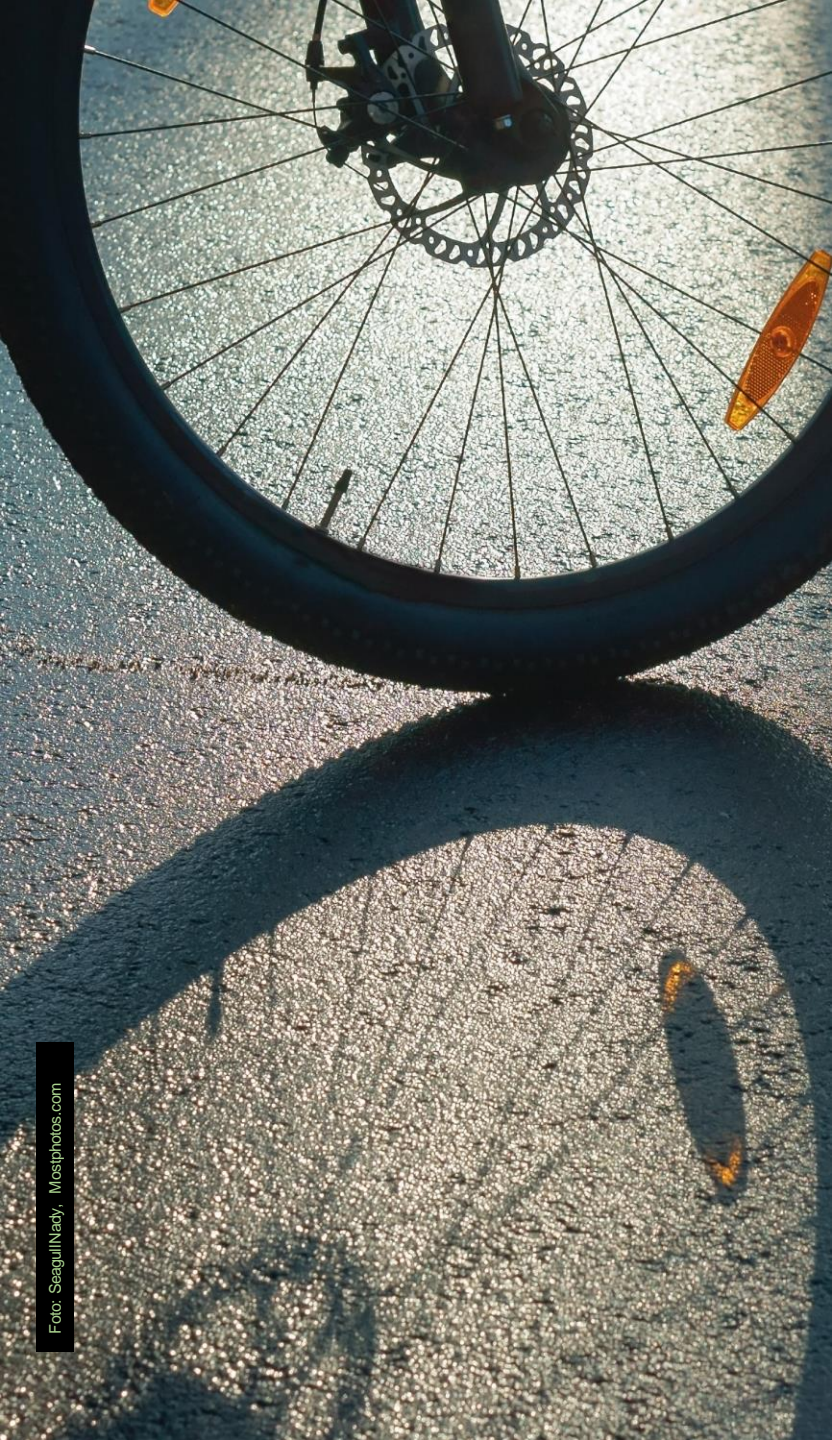
Möjligt att implementera internationellt
(abonnemang på färdiga tjänster)

project529.com

Summering – Nuläge

- Uppklaringsprocenten strax över 0 % för anmälda cykelstölder
- Troligtvis ett enormt mörkertal, ca 500 000 stölder som inte anmäls varje år
- Potentiellt tusentals cykeltjuvar som skulle behöva lagföras
- Ses som inkörsport till kriminell karriär

Effektivare lagföring

- Polisförsök med spårade lockbetescyklar i Nederländerna gav en ihållande minskning. 40 % färre antal anmälda stölder ett år efter insatsen. (Vollaard & Berhиту, 2017)
- Polisanmälningar läggs ner
 - Anmälningarna saknar ofta tillräcklig information.
 - Motiveras av polisen med samhällsekonomiska skäl.
- Polisen får skarp kritik från Riksrevisionen(2023) om mängdbrottsligheten.

Effektivare lagföring

- Det finns goda exempel!

- Stockholm: 2023

En liten solskenshistoria, hoppas det är ok att ta plats med den 😊. Min cykel blev snodd för 1,5 år sen. Jag blev sur, gjorde polisanmälan och gick vidare med en ny cykel, och tänkte inte mer på det.

Klipp till, idag efter mitt morgonmöte på Grev Turegatan i city när jag ska cykla vidare och plötsligt ser min gamla cykel parkerad vid samma cykelställ som min nya! Så jag ringde polisen och de kom dit och gjorde anmälan och tog med den till polishuset för att skrivas av och så att ingen gör anspråk på den, men sen får jag tillbaka den. Vad är oddsen för detta liksom! Måste nog köpa trisslott nu 😊.

- Göteborg: 2023

- Historia återberättat av kund till cykelhandlare:

”Min nya lastcykel blev stulen. Plötsligt ger spårsändaren signal ute på stan, jag haffar en polis och tillsammans följer vi spåret och ser hur cykeln till slut stannar i ett cykelförråd, där vi kan ta fast tjuven och jag får cykeln tillbaka.”

Hur påverkar stölderna cyklingen?

Brittisk enkätstudie*:

- 17 % hade fått sin cykel stulen någon gång de tre senaste åren.
- 24 % av de drabbade angav att de inte längre cyklar!
- 66 % sa att de cyklar mindre efter stölden.

Enkätstudie, SSF**

Låter du bli att använda cykeln som transportmedel på grund av stöldriskan?

- Ja, ofta: 11 % Ja, ibland: 30 %

*Gamman m.fl (2004)
**Demoskop (2022)

Hur går vi vidare?

Normförändring:

- Det är vi som är marknaden
– vårt beteende gör tjuven
- Vi måste lära oss att låsa bättre

Gör det svårare att stjäla cyklar:

- Register, spårutrustning, bra lås,
avskräckande/förebyggande åtgärder
- Säkra parkeringar/förråd

Samarbete mellan aktörer

TACK!

Rapporten kommer i mitten av oktober!

Johan Egeskog
johan.egeskog@vti.se

Magnus Karemyr
magnus.karemyr@vti.se

Cykelstölder - Frågestund

PÅ RULL HOS CYKELCENTRUM

- Cykelcentrum - Utbildning
- Häng kvar för lite eftersnack!

